

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/lvvn

Ons kenmerk

DGA / 102155689

Datum 11 november 2025

Betreft Reactie op Eerste Kamer Commissievragen Voortgang van de
ontwikkeling van de mestproductie

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u mijn reactie op de vervolgvragen naar aanleiding van mijn
brieven van 3 juli 2025¹ en 20 augustus 2025² over de voortgang van de
ontwikkeling van de mestproductie, die de vaste commissie voor Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) bij brief van 10 oktober 2025 heeft voorgelegd
(Kenmerk 178421).

Hoogachtend,

Femke Marije Wiersma
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

¹ Kamerstukken I 2024/25, 36618, M.

² Kamerstukken I 2024/25, 33037/36618, BB.

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de vervolgvragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en de ChristenUnie naar aanleiding van mijn brieven van 3 juli 2025³ en 20 augustus 2025⁴ over de voortgang van de ontwikkeling van de mestproductie. Hieronder treft u de beantwoording aan op volgorde van de inbreng bij uw brief van 10 oktober 2025.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA

Uit de Q2-tussenrapportage blijkt dat de plafonds voor fosfaat voor geen der categorieën behaald worden. Desondanks heeft u voorstellen ingediend om de afroaming van fosfaatrechten in zowel de varkens- als kippensector stop te zetten. Hoe verhouden deze voorstellen zich tot het naleven van het unierecht? Hoe verhouden deze zich tot het naleven van de Nederlandse wetgeving, waaronder de vigerende nitraat -en stikstofwetgeving? Welke impact heeft deze voorgestelde regelgeving op het behalen van de natuurdoelen in Nederland?

Het voldoen aan het nationale mestproductieplafond is een Europese verplichting op grond van de derogatiebeschikking 2022-2025. Het afkomen van varkens- en pluimveerechten betreft de sectorale plafonds en niet het nationale mestproductieplafond. De sectorale plafonds zijn niet opgenomen in de derogatiebeschikking. Wel zijn nationale én sectorale plafonds vanwege het 6e actieprogramma Nitraatrichtlijn in de nationale regelgeving (artikel 18a van de Meststoffenwet) verankerd. Daaraan is Nederland, ook gelet op de Nitraatrichtlijn, gehouden te voldoen.

De mestproductie wordt in de sectoren met een sectoraal productieplafond gereguleerd met de productierechtenstelsels van de Meststoffenwet. Afroaming is hierbinnen een instrument om te borgen dat de productie van fosfaat en stikstof de sectorale plafonds, en daardoor ook het nationale plafond, niet overschrijdt. Binnen het huidige productierechtenstelsel is het echter niet mogelijk om voor andere doelen (zoals klimaat, stikstof, natuur) dan waarvoor het stelsel is ingericht, het instrument afkomen in te zetten. Ook is het niet mogelijk langer af te romen als het sectorale mestproductieplafond bereikt is.

De tweede kwartaalrapportage van het CBS laat een dalende tendens zien in de verwachte nationale fosfaatproductie in 2025, maar het nationale plafond zal naar verwachting overschreden worden. De mate van overschrijding van het nationale fosfaatproductieplafond wordt echter nauwelijks beïnvloed door het stoppen met afroaming in varkens- en pluimveehouderij. Daarbij komt dat de mestproductie in de pluimveehouderij naar verwachting nog dit jaar, en de mestproductie in de varkenshouderij als gevolg van deelname aan Lbv en Lbv-plus naar verwachting op termijn, ook onder het betreffende sectorale productieplafond komt, zoals ik in mijn brief van 18 september nader heb toegelicht.⁵ Ook de nog in voorbereiding zijnde vrijwillige beëindigingsregeling veehouderijlocaties⁶ zal bijdragen aan een (verdere) vermindering van de mestproductie in de varkenshouderij. Hiermee

³ Kamerstukken I 2024/25, 36618, M.

⁴ Kamerstukken I 2024/25, 33037/36618, BB.

⁵ Kamerstukken II 2025/26, 33037, nr. 611.

⁶ Kamerstukken II, 2025/26, 28 973, nr. 282.

verwacht ik dat de mestproductie op termijn onder het sectorale plafond zal uitkomen.

DGA / 102155689

Kunt u reflecteren op de handelwijze om met voorstellen te komen die evident in strijd lijken met het internationaal recht dat geldt in Nederland? Ziet u voor uzelf een rol in het naleven van artikel 90 van de Grondwet: het naleven en bevorderen van het internationaal recht? Zo ja, kunt u aangeven hoe deze voorstellen zich daarmee verhouden?

Uiteraard neem ik de opdracht van artikel 90 van de Grondwet dat de regering de ontwikkeling van de internationale rechtsorde bevordert heel serieus. Het bevorderen van de naleving van het internationale recht, waartoe ook het recht van de Europese Unie behoort, maakt deel uit van die opdracht. Ik deel uw opvatting dan ook niet, dat het stoppen met afoming in de pluimvee- en varkenssector met die opdracht in strijd lijkt. Zoals aangegeven in het antwoord op de eerste vraag strekt afoming bij de handel in dierrechten ertoe de sectorale plafonds van de betreffende sector (pluimvee of varkens) te borgen. Aan die sectorplafonds zal op termijn worden voldaan, conform de Meststoffenwet en conform de Nitraatrichtlijn die verplicht tot effectuering van de actieprogramma's van lidstaten en die dus ook verplicht tot opvolging van het 6^e actieprogramma van Nederland dat onder andere voorziet in verankering van de sectorale mestproductieplafonds. Het is immers de verwachting dat de mestproductie in de pluimveesector nog dit jaar, en in de varkenssector op termijn, op jaarbasis onder het sectorplafond komt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

Tijdens het debat over de Wet wijziging Meststoffenwet hebben de leden van de fractie van de ChristenUnie hun zorgen geuit over de onzekerheden rondom het mestbeleid en het gebrek aan duidelijkheid voor boeren. In uw recente brief worden deze zorgen opnieuw zichtbaar, onder andere door de CBS-prognoses en het risico op overschrijding van het fosfaatplafond. Derhalve hebben deze leden enkele vervolgvragen.

Hoe beoordeelt u, in het licht van de nieuwste CBS-prognoses, de effectiviteit van het huidige pakket maatregelen om te voorkomen dat het fosfaatplafond in 2025 wordt overschreden? Welke aanvullende maatregelen houdt u achter de hand, mocht blijken dat het huidige beleid onvoldoende is om het nationale mestplafond te halen?

De tweede kwartaalrapportage van het CBS laat een dalende tendens zien in de verwachte fosfaatproductie in 2025. Daaruit blijkt dat het huidige pakket maatregelen effectief is. Of het ook voldoende is, zal moeten blijken als het CBS in de zomer 2026 de mestproductiecijfers over 2025 publiceert. De basis van het huidige pakket maatregelen wordt gevormd door de bestaande beëindigingsregelingen Lbv en Lbv-plus. Naast deze maatregelen zullen ook de nog in voorbereiding zijnde subsidieregeling extensivering melkveehouderij en de vrijwillige beëindigingsregeling veehouderijlocaties op termijn bijdragen aan een verlaging van de fosfaatproductie. Ook het handhaven van het afomingspercentage van 30% in de melkveehouderij zal zijn effect hebben op de fosfaatproductie. Ook zal ik de ontwikkelingen in de mestproductie nauwlettend blijven monitoren en uw Kamer hierover informeren conform mijn toezegging van 12 november 2024 (T03947).

Wanneer komt u met concrete voorstellen voor grondgebonden landbouw, zodat de sector niet langer afhankelijk blijft van incidentele maatregelen, maar perspectief krijgt op een toekomstbestendige bedrijfsvoering?

DGA / 102155689

Op 6 november 2024 heb ik een routekaart naar de Tweede Kamer gestuurd met mijn vijf stappen in relatie tot de afspraak die met de Europese Commissie is gemaakt over grondgebondenheid voor bedrijven met melkvee en/of zoog- en weidekoeien in 2032⁷. Met mijn brief van 19 september jl.⁸ heb ik de derde stap in deze routekaart afgerond door twee rapporten van de vervolgonderzoeken naar de effecten van een graslandnorm naar de Tweede Kamer te sturen. In die brief heb ik aangegeven mij op dit moment te beraden over mijn vervolgstappen ten aanzien van een grondgebonden melkveehouderij. Zoals ik heb aangegeven tijdens het debat met de Tweede Kamer op 24 september jl., kan ik hier geen termijn aan verbinden.

⁷ Kamerstukken II 2024/25, 33037, nr. 562

⁸ Kamerstukken II, 2024/25, 35334 nr. 415.

Directoraat-generaal Agro

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

30 oktober 2025

Kenmerk

DGA / 102157090

nota
TER BESLISSING

NOTA- Beantwoording schriftelijke vragen Eerste
Kamer betreffende Voortgang van de ontwikkeling
van de mestproductie

Kopie aan

Bijlage(n)

1

Parafenroute

[Redacted]

Aanleiding

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) van de Eerste Kamer heeft op 10 oktober 2025 schriftelijke vervolgvragen gesteld naar aanleiding van uw brieven van 3 juli 2025¹ en 20 augustus 2025² over de voortgang van de ontwikkeling van de mestproductie. Deze vervolgvragen leggen een verband tussen tweedekwartaalrapportage 2025 van het CBS over de fosfaat- en stikstofexcretie door de Nederlandse veestapel van 20 augustus jl.³ en de ontwerpbesluiten waarmee u beoogt nog dit jaar te stoppen met het afkomen op pluimvee⁴- en varkensrechten⁵.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de beantwoording van de vragen en de aanbiedingsbrief te ondertekenen.

Kernpunten

- De leden van de fractie van de Groenlinks/PvdA en ChristenUnie vragen u hoe de Q2-tussenrapportage van het CBS zich verhoudt tot de ontwerpbesluiten in verband met de wijziging van de hoogte van de afrotingspercentages bij pluimveerechten en varkensrechten, de effectiviteit van de ontwerpbesluiten, hoe zich de ontwerpbesluiten zich

¹ Kamerstukken I 2024/25, 36618, M.

² Kamerstukken I 2024/25, 33037/36618, BB.

³ [Monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest, tweede kwartaal 2025 | CBS](#)

⁴ Kamerstukken I 2024/25, 33037, BC.

⁵ Kamerstukken I 2024/25, 33037, BD.

verhouden tot het unierecht en welke aanvullende maatregelen u achter de hand heeft, mocht blijken dat nationale plafond niet gehaald wordt.

- De voorhangperiode aan beide Kamers is reeds geëindigd. Er was geen meerderheid in de Eerste Kamer ten aanzien van de motie Visseren cs. om niet in te stemmen met het onderwerp besluit tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet inzake het afromingspercentage bij pluimveerechten op 7 oktober jl. Ook is de motie Visseren cs. om niet in te stemmen met het onderwerp besluit tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet inzake het afromingspercentage bij varkensrechten, op 14 oktober jl. verworpen.
- De ontwerpbesluiten betreffende pluimvee- en varkensrechten zijn na het beëindigen van de voorhangperiode, halverwege oktober aangeboden ter advies aan de Raad van State. Deze beraadt zich hier momenteel over.